

Obsah

Předmluva.....	11
Úvod.....	13
1. Kůra nadledvin, anatomie, steroidogeneze, fyziologie	15
<i>(Michal Kršek)</i>	
1.1. Anatomie kůry nadledvin	15
1.2. Histologie kůry nadledvin	16
1.3. Hypotalamo-hypofýzo-adrenokortikální osa a její základní součásti.....	17
1.3.1. Kortikoliberin	17
1.3.1.1. Sekrece kortikoliberinu	17
1.3.1.2. Účinky kortikoliberinu na sekreci ACTH.....	18
1.3.2. Adrenokortikotropní hormon	18
1.3.2.1. Sekrece adrenokortikotropního hormonu	18
1.3.2.2. Účinky adrenokortikotropního hormonu na steroidogenezi	19
1.4. Steroidogeneze v kůře nadledvin.....	20
1.4.1. Funkční stratifikace kůry nadledvin.....	20
1.4.2. Sekrece kortisolu a její regulace	21
1.4.3. Metabolismus kortisolu	23
2. Biologické účinky kortisolu	25
<i>(Michal Kršek)</i>	
2.1. Účinky na metabolismus sacharidů.....	26
2.2. Účinky na metabolismus proteinů	27
2.3. Účinky na metabolismus tuků	27
2.4. Účinky na vodní a iontový metabolismus	27
2.5. Účinky na kostní tkáň	27
2.6. Účinky na imunitní systém	28
2.7. Účinky na kardiovaskulární systém.....	28
2.8. Účinky na centrální nervový systém.....	29
3. Definice Cushingova syndromu.....	33
<i>(Michal Kršek)</i>	
4. Historie Cushingova syndromu	35
<i>(Michal Kršek)</i>	

5. Etiologie Cushingova syndromu	37
<i>(Michal Kršek)</i>	
5.1. ACTH-dependentní formy	38
5.1.1. Hypofyzární nadprodukce adrenokortikotropního hormonu.....	38
5.1.2. Ektopická nadprodukce adrenokortikotropního hormonu	39
5.1.3. Ektopická nadprodukce kortikoliberinu	40
5.2. ACTH-independentní formy	40
5.2.1. Unilaterální postižení nadledvin jako příčina ACTH-independentního Cushingova syndromu	40
5.2.1.1. Adenomy kůry nadledvin	41
5.2.1.2. Karcinomy kůry nadledvin.....	42
5.2.2. Bilaterální postižení nadledvin jako příčina ACTH-independentního Cushingova syndromu	43
5.2.2.1. Primární pigmentovaná adrenální nodulární nemoc a Carneyho komplex.....	43
5.2.2.2. ACTH-independentní makronodulární adrenální hyperplazie.....	46
 6. Klinický obraz Cushingova syndromu.....	53
<i>(Michal Kršek)</i>	
6.1. Vzestup hmotnosti, obezita	54
6.2. Kožní změny	55
6.3. Svalová slabost, atrofie	55
6.4. Osteopenie, osteoporóza	55
6.5. Psychické změny	56
6.6. Arteriální hypertenze	56
6.7. Porucha glukózové tolerance, diabetes mellitus	57
6.8. Porucha metabolismu lipoproteinů	57
6.9. Kardiovaskulární riziko u pacientů s Cushingovým syndromem	57
6.10. Porucha funkce gonád a sexuálních funkcí	58
6.11. Ostatní endokrinní poruchy	58
6.12. Porucha imunity a infekční komplikace	59
6.13. Odchytky dalších laboratorních parametrů.....	59
6.14. Některé specifické situace	59
6.15. Závěrečné poznámky k hodnocení klinického obrazu	60
 7. Diagnostika a diferenciální diagnostika Cushingova syndromu	65
<i>(Michal Kršek)</i>	
7.1. Diagnostika Cushingova syndromu.....	65
7.1.1. Vylučování volného močového kortisolu.....	65
7.1.2. Cirkadiánní variabilita kortisolémie	66
7.1.3. Dexamethasonový supresní test s nízkou dávkou dexamethasonu	68
7.1.3.1. Úskalí a interpretace dexamethasonových supresních testů	69
7.1.4. Stanovení koncentrace kortisolu ve slinách.....	70
7.1.5. Kortikoliberinový test po dexamethasonové supresi	70
7.1.6. Další testy	71
7.1.7. Souhrn a poznámky.....	71

7.2.	Diferenciální diagnostika ACTH-dependentních a ACTH-independentních forem.....	73
7.3.	Diferenciální diagnostika ACTH-dependentních forem	
	Cushingova syndromu	74
7.3.1.	Nedynamické testy	75
7.3.2.	Dexamethasonový supresní test s vysokou dávkou dexamethasonu	76
7.3.3.	Kortikoliberinový test.....	77
7.3.4.	Desmopressinový test	77
7.3.5.	Metyraponový (metopironový) test	78
7.3.6.	Katetrizace sinus petrosi inferiores s odběry na ACTH	78
7.3.7.	Ostatní testy.....	79
7.3.8.	Shrnutí diferenciální diagnostiky ACTH-dependentního Cushingova syndromu	80
7.3.9.	Vyšetření prokazující zdroj ektopické nadprodukce ACTH	80
7.3.10.	Shrnutí	82
7.4.	Diferenciální diagnostika ACTH-independentních forem	
	Cushingova syndromu	83
7.4.1.	Unilaterální tumor s kontralaterálně malou nadledvinou.....	83
7.4.2.	Bilaterální tumor nebo zvětšení nadledvin	84
7.4.3.	Bilaterálně malé nadledviny	86
7.5.	Shrnutí diagnostiky a diferenciální diagnostiky Cushingova syndromu	86
8.	Zobrazovací metody v diagnostice	
	Cushingova syndromu	91
	<i>(Josef Vymazal, Jiří Weichet, Michal Kršek)</i>	
8.1.	Zobrazovací metody hypofýzy	91
	<i>(Josef Vymazal)</i>	
8.1.1.	Výpočetní tomografie	91
8.1.2.	Magnetická rezonance.....	92
8.2.	Zobrazovací metody nadledvin	97
	<i>(Jiří Weichet)</i>	
8.2.1.	Ultrasonografie	98
8.2.2.	Výpočetní tomografie	98
8.2.3.	Magnetická rezonance	100
8.3.	Radioizotopové metody v diferenciální diagnostice	
	Cushingova syndromu	102
	<i>(Michal Kršek)</i>	
8.3.1.	Radioizotopové metody při zobrazení hypofýzy	102
8.3.2.	Radioizotopové metody při zobrazení nadledvin	102
8.3.3.	Radioizotopové metody při pátrání po zdroji ektopické nadprodukce ACTH	103
9.	Léčba Cushingova syndromu	105
	<i>(Václav Hána, Michal Kršek)</i>	
9.1.	Neurochirurgická léčba hypofyzárních nádorů	105
	<i>(Václav Hána)</i>	
9.1.1.	Indikace a provedení neurochirurgické léčby	105
9.1.2.	Výsledky neurochirurgické léčby	105

9.1.3.	Komplikace neurochirurgické léčby	106
9.1.4.	Nelsonův syndrom	107
9.2.	Chirurgická léčba tumorů a hyperplazie nadledvin s ACTH-independentním Cushingovým syndromem	108
	<i>(Václav Hána)</i>	
9.3.	Endokrinologická péče o pacienta po operaci hypofýzy a adrenalectomii pro Cushingův syndrom	109
	<i>(Václav Hána)</i>	
9.4.	Radiační léčba hypofyzárních nádorů	111
	<i>(Václav Hána)</i>	
9.5.	Léčba ektopického Cushingova syndromu	113
	<i>(Michal Kršek)</i>	
9.5.1.	Chirurgická léčba tumorů s ektopickou produkcí ACTH	113
9.5.2.	Chemoterapie	114
9.5.3.	Specifická endokrinologická medikamentózní léčba	114
9.5.4.	Bilaterální adrenalectomie	114
9.6.	Medikamentózní léčba Cushingova syndromu	115
	<i>(Michal Kršek)</i>	
9.6.1.	Indikace medikamentózní léčby	115
9.6.2.	Adrenolytická léčba	116
9.6.3.	Neuromodulační léčba	118
9.6.4.	Léčba antagonisty glukokortikoidních receptorů	119
9.6.5.	Monitorování medikamentózní terapie Cushingova syndromu	119
10.	Některé specifické situace	123
	<i>(Michal Kršek, Václav Hána)</i>	
10.1.	Pseudocushingoidní stavy	123
	<i>(Michal Kršek)</i>	
10.1.1.	Klinický obraz a klinická diferenciální diagnostika	123
10.1.2.	Laboratorní diagnostika a diferenciální diagnostika	124
10.1.3.	Shrnutí	125
10.2.	Cushingův syndrom v dětství	126
	<i>(Michal Kršek)</i>	
10.2.1.	Etiologie	126
10.2.2.	Klinický obraz	126
10.3.	Cushingův syndrom v těhotenství	127
	<i>(Václav Hána)</i>	
10.4.	Periodický Cushingův syndrom	129
	<i>(Václav Hána)</i>	
10.5.	Subklinický Cushingův syndrom	130
	<i>(Michal Kršek)</i>	
10.5.1.	Definice	130
10.5.2.	Klinický obraz	131
10.5.3.	Diagnostika	132
10.5.4.	Význam	134
	Zkratky	137
	Rejstřík	139